

Ring både nationalekonomen och stadsplaneraren

Svenska Dagbladet den 26 oktober 2019

Flera större städer kämpar med utmaningar i det moderna stadslivet. I takt med industrialiseringen har stadsmiljön förändrats dramatiskt världen över. Urbanisering har inneburit välstånd för massorna. Städer har fungerat som katalysatorer för demokratisering och har möjliggjort anonymitet och utökad frihet för minoriteter. Men det urbana livet har också kostat. Dålig luft- och vattenkvalitet förvärrades till en början av allt tätare boende.

I dag lider många större städer dessutom av djupa segregationsklyftor – mellan rika och fattiga, infödda och invandrare, och mellan dem som är födda i staden och dem som just har kommit dit.

Stadsplanering – som akademisk disciplin men även som policypraxis – har tillkommit för att tackla dylika frågor. Innan Alain Bertaud vid New York University iklädde sig den akademiska rollen arbetade han nästan ett halvt sekel med stadsplanering, både i utvecklingsländer och i Västvärlden. I sin senaste bok "Order without design: How markets shape cities", ifrågasätter Bertaud stadsplaneringspraxis, särskilt den som leder till att låginkomsttagare hålls borta från stadskärnor.

Bertaud menar att de flesta stadsplanerarna är dåligt insatta i nationalekonomi, vilket innebär att man inte tar hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna av olika beslut. Han berömmar ekonomer för den djupa insikt de givit om städers funktion, men menar samtidigt att de förblivit ointresserade av den miljö som byggnadsverk skapar. När det gäller ekonomer respektive stadsplanerare, anser han: "... Det är historien om de blinda och förlamade som går sina egna vägar: stadsplanerarna är blinda; de agerar utan att se. Ekonomerna är förlamade; de ser men agerar inte".

Bertaud föreslår att stadsplanerare och nationalekonomer borde arbeta tillsammans när man utvecklar politik för staden. Men för att kunna samarbeta måste stadsplanerarna inse hur individer med begränsade resurser kan optimera sina förutsättningar och hur marknader fungerar. Det finns inte en idealisk stadsdesign som maximerar resultatet för alla. Och ingen beslutsfattare kan säga vad som är ett önskvärt resultat för samtliga berörda. Det handlar om avvägningar, vilket är primärt i nationalekonomi men ofta sekundärt i stadsdesign.

Staden måste i första hand betraktas som en arbetsmarknad där invånarna matchar sina färdigheter med arbetsgivares behov. Framgångsrik matchning är vägen till högre inkomster, och bättre integration. Geografisk rörlighet är dessutom vägen till social och ekonomisk rörlighet. Men staden kräver flexibilitet. Överreglering av byggverksamhet (till exempel när det gäller storlek, höjd och bostadskvalitet) eller reglering av hyresmarknaden tar bort alternativ som människor kan tänkas välja utifrån sina personliga avvägningar.

Behovet av stadsplanering kvarstår, men inte på det sätt som de flesta stadsplanerare tycks mena. Deras jobb borde vara att utforma breda ramvillkor relaterade till det offentliga rummet men att i övrigt låta marknaden klara av resten.

Özge Öner